РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
"LIBERTY"
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., субота 29-го грудня 1917. Ч. 154. VOL. XXV. JERSEY CITY, N. J., Saturday, December 29, 1917. No. 154.

НІМЕЧЧИНА І ЇЇ СОЮЗНИКИ ПРИЙМИЛИ ПРОГРАМУ

російських делєгатів за підставу до загальних мирових переговорів.

Представники української републики на мирових переговорах в Брестю Литовськім.

Українські війска заняли головні кватири 4-ої, 8-ої і 11-ої армії.

Вісти з України.

—o—

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 28, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

ПРЕДСТАВНИКИ УКРАЇНСЬКОЇ РЕПУБЛИКИ НА МИРОВИХ ПЕРЕГОВОРАХ.

Польських делегатів до співучасти в конференції не допущено.

ЛОНДОН, 27. грудня. — **Центральні держави відкинули домаганє Поляків, які жадали, щоби їх представники брали участь в мировій конференції в Брестю Литовськім.**

Натомісць, як се доносить „Франкфуртер Цайтунг", МІЖ ДЕЛЄГАТАМИ В БРЕСТЮ ЛИТОВСЬКІМ НАХОДЯТЬ СЯ ПРЕДСТАВНИКИ УКРАЇНСЬКОЇ РЕПУБЛИКИ.

ВІДПОРУЧНИКИ УКРАЇНИ НЕ БУЛИ ДОСИ ДОПУЩЕНІ ДО МИРОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

Українці зажадали права самовизначеня для пограничних народів.

ПЕТРОГРАД, 25. грудня. — **Після одного донесеня українська делєгація, яка мала брати участь в мирових переговорах, не була ще й доси допущена до конференції, а то з тої причини, що вона поставила жаданє, ЩОБИ ПОГРАНИЧНИМ НАРОДАМ ПОЗВОЛИТИ САМИМ РІШАТИ, ЧИ ВОНИ ХОЧУТЬ БУТИ ЗОВСІМ НЕЗАВИВИМИМИ, ЧИ СТОЯТИ В СОЮЗІ З ТОЮ АБО ИНШОЮ СУСІДНОЮ ДЕРЖАВОЮ.**

Таке домаганє вважали Німці занадто радикальне.

УКРАЇНСЬКІ ВІЙСКА ЗДОБУЛИ ГОЛОВНІ КВАТИРИ ТРОХ АРМІЙ.

Війска, які ставили опір, розоружено.

ЛОНДОН, 27. грудня. **Після донесеня, яке наспіло до Петрограду від Української Центральної Ради, УКРАЇНСЬКІ ВІЙСКА ЗДОБУЛИ ГОЛОВНУ КВАТИРУ ЧЕТВЕРТОЇ, ОСЬМОЇ І ОДИНАЙЦЯТОЇ АРМІЇ НА РУМУНСЬКІМ І УКРАЇНСЬКІМ (ПОЛУДНЕВО-ЗАХІДНІМ) ФРОНТІ.**

Війска, які ставили опір, зістали розоружені; здобуто значну скількість гармат і карабінів.

Українські війска здобули також зелізничу стацію Браїлів (подільська губернія) і розоружили „сторожі".

БОЛЬШЕВИКИ І УКРАЇНЦІ ПРИГОТОВЛЯЮТЬ СЯ ДО ОРУЖНОЇ РОЗПРАВИ.

Українці зарядили загальну мобілізацію, большевики орґанізують „червоні сторожі".

Нюйорський жидівський дневник „Форвертс" одержав з Петрограду від свого кореспондента отсі вісти:

ПЕТРОГРАД, 25. грудня. — **В битві між війсками большевиків і Українців в околиці Харкова було 700 убитих.**

В Одесі здобувають большевики знова перевагу над Українцями і розоружують їх війска.

В донській области зате козаки є сильнійші від большевиків та захопили у свої руки копальні угля. Проти них посилають большевики війска з Кавказу, які мають напасти на них зі заду.

УКРАЇНЦІ ЗАРЯДИЛИ ЗАГАЛЬНУ МОБІЛІЗАЦІЮ ВІЙСК НА УКРАЇНІ І ВІЙШЛИ В СОЮЗ З КОЗАКАМИ.

Большевики натомісць мобілізують „червоні сторожі" в Петрограді і Москві до війни проти України.

НЕМА ВІСТИЙ ПРО ЗАХОДИ В СПРАВІ МИРНОЇ ПОЛАГОДИ.

Большевики загрожують Одесі.

ЛОНДОН, 26. грудня. — Вісти доносять, що домашна війна триває дальше.

Правительство большевиків оголосило урядово, що їх війска здобули Харків і Николаїв (над Дністром) і загрожують Одесі.

Козаки скріплюють свої війска в донецькім басейні (в окол. копалень угля).

Нема натомісць жадних вістий про змаганя в справі мирного полагодженя спору між большевиками і Українцями.

Большевики готові погодити ся з Українцями, щоби лише знищити Каледіна.

ПЕТРОГРАД, 25. грудня. — **Здаєть ся, що у дальшій ворожнечі між війсками большевиків і Українців наступила перерва і правдоподібно обі сторони бажали би не допустити до дальшого проливу крови.**

Правительство большевиків хотіло би всі свої війска ужити проти ген. Каледіна, якого воно вважає за прихильника кадетів (конституційних демократів) і буржуазії, яка стремить до реакції, а може навіть до приверненя монархізму. **З тої причини большевики є готові зробити уступства в користь Українців або навіть і Німців, о скільки на се позволить революційна програма. Головна ціль большевиків є боротьба клясова.**

Бажанем конгресу селянських депутатів є не допустити до надто великого конфлікту між народом московським і українським.

Ділаючи під впливом сього домаганя, Лев Троцький, большевицький міністер загр. справ, телеграфував до Криленка, головного команданта російських війск, даючи йому порученє, щоби він дійшов до якоїсь згоди з українськими дивізіями, які находять ся під його командою, щоби відтяти Каледіна, **„який одинокий нищить обі: українську і російську републику. Українські полки мусять піти разом з російськими революційними війсками проти атамана козаків. Висланє армії проти Каледіна є питанем житя або смерти для революції".**

Серед московських війск проявляєть ся бунтівничий дух. Ген. Муравієв, новий командант армії, висланої проти Каледіна, робив, як доносять, надаремні зусилля, щоби намовити війска, які становлять залогу, до співучасти у виправі на Каледіна. Жовніри заявили, що вони не на те покинули воювати на боєвім фронті, щоби тепер розпочинати війну дома.

Війска большевиків не хочуть йти проти Українців.

ЛОНДОН, 26. грудня. — Кореспонденти наводять чимало примірів, **що війска большевиків не хочуть йти до боротьби проти Українців** і позволяють козакам себе розоружити, не ставляючи жадного опору.

Боротьба, як доносять, стоїть у них на послідні[м] пляні. Войовничий настрій дасть ся завважати серед балтійських моряків і „червоної сторожі", але балтійських моряків є замало, щоби могли побити Українців, а „червоні сторожі" є в переважній части люди, які не знають военної штуки.

Тому треба припускати, що війна проти України правдоподібно не буде переведена на більші розміри.

МИРОВІ ПЕРЕГОВОРИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 28, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

НІМЕЦЬКІ СОЮЗНИКИ ГОДЯТЬ СЯ ПРИЙМИТИ РОСІЙСЬКУ ПРОГРАМУ ЗА ПІДСТАВУ ДО МИРОВИХ ПЕРЕГОВОРІВ.

ПЕТРОГРАД, 26. грудня. — **Ґр. Чернін, австро-угорський міністер для загр. справ, сказав вчера на засіданю мирових делеґатів в Брестю Литовськім, що центральні держави торжественно заявляють бажанє безпроволочного підписаня услівя для закінченя війни на підставі однаковій для всіх воюючих держав.**

ЦЕНТРАЛЬНІ ДЕРЖАВИ Є ЗА ЗАКЛЮЧЕНЄМ ЗАГАЛЬНОГО МИРА БЕЗ НАСИЛЬНИХ ЗАБОРІВ І ВІДШКОДОВАНЯ. Але вони не можуть брати на себе таких зобовязань, не маючи запоруки, чи союзники Росії схочуть їх таксамо приймити і сповнити їх чесно супроти центральних держав.

Ґр. Чернін заявив, що ЦЕНТРАЛЬНІ ДЕРЖАВИ Є ТОЇ ГАДКИ, ЩО ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ, ПРЕДЛОЖЕНІ РОСІЙСЬКИМИ ДЕЛЄҐАТАМИ, МОЖУТЬ БУТИ ПІДСТАВОЮ МИРА. Таксамо ґодять ся вони з осудом російських делеґатів щодо веденя дальшої війни в заборчих цілях.

Справи приналежности народів, які не мали політичної независимости, не можна порішувати міжнародно, АЛЕ СЮ СПРАВУ МАЮТЬ ПОЛАГОДИТИ КОЖДЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО І НАРІД В СПОСІБ, УСТАНОВЛЕНИЙ КОНСТИТУЦІЄЮ ДОТИЧНОЇ ДЕРЖАВИ. Забезпеченє прав меньшости є основною частию права самовизначеня.

Російські делеґати вдоволені.

Голова російської делеґації висказав подяку за готовість зі сторони німецьких союзників заключити мир без заборів і відшкодованя, признаючи народам право самовизначеня. Він підніс однак, що заява німецьких союзників щодо права самовизначеня народів не є повна. **Війна не може покінчити ся без приверненя прав малим і поневоленим народам і тому,** заявив він, **Росія буде домагати ся запоруки, щоби на загальній мировій конференції забезпечити їх права.**

Мирові наради відложено до слідуючої середи.

Большевики надіють ся, що при помочи мира скріплять своє становище.

ЛОНДОН, 27. грудня. — Успіх в мирових переговорах може мати, як сього деякі надіють ся, великий вплив на внутрішні відносини в Росії і на боротьбу в полудневій Росії, де дійсний стан справи є дуже невиразний.

Після вістий з достовірних жерел, які наспіли до Лондону, правительство большевиків, котрого війска, вислані на полудне, виказують дуже слабу военну акцію, числять на дві річи, які можуть скріпити їх становище.

1. Через забезпеченє мира, можливого до принятя Росією, нарід може переочить великі недостачі в адміністрації большевиків.

2. Факт істнованя ріжних напрямів, кляс і ріжниць навіть серед прихильників ворохобні ген. Каледіна на полудни.

Як доносять, ген. Каледін недавно уступив з уряду військового диктатора козацького правительства, підчас коли самі козаки є поділені. Велику їх частину становлять умірковані козаки, які не бажають боротьби проти правительства робітників і жовнірів, як довго вони є в силі удержати в державі лад. Большевики числять на те, що революційний рух ще більше поширить ся серед козаків проти їх генералів, а серед Українців проти буржуазії.

Военна нарада в Японії.

ОСАКА, 25. грудня. — Нині рано японський цісар відбув нараду з міністром загр. справ, Матоно, і трома членами военної ради, кн. Ямаґата, ґен. Матсуіші і кн. Сайоні.

Найважнійшим предметом нарад була справа становища Японії на случай, коли би Росія заключила окремий мир з центральними державами.

—o—

В ФІНЛЯНДІЇ:

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 28, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Фінляндія взиває Німеччину, щоби признала її независимість.

ЛОНДОН, 26. грудня. — З Брестя Литовського, дорогою через Петроґрад, наспіли вісти, що **Фінляндія візвала Німеччину, щоби признала її независимість та що Німеччина заявила готовість сповнити бажанє Фінляндії.**

Доносять, що се зіритувало міністра загр. справ, Льва Троцького, в причини, що Фінляндія віднесла ся в сій справі впрост до Німеччини, а не за посередництвом большевицького правительства.

Фінська делеґація в Стокгольмі.

Телеграма зі Стокгольму до „Морнінг Пост" доносить про приїзд фінської делеґації, **яка має на ціли просити Швецію о признанє самостійности Фінляндії.**

Тасама телеграма доносить про анархію, яка панує в деяких околицях Фінляндії. Потворили ся банди, які допускають ся великих насильств в Улеабурґу і в многих инших околицях Фінляндії.

Фінляндія заплатила балтійській фльоті 50 міл. рублів окупу.

Стокгольмська часопись „Тіднінґен" **доносить,** що фінський сенат згодив ся заплатити комітетови балтійської фльоти 50 міліонів рублів [illegible]

В РОСІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 28, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Соціялісти-революціонери скликують установчі збори на день 2. січня.

ЛОНДОН, 26. грудня. — **Соціялісти-революціонери, які творять більшість в установчих зборах, рішили скликати установчі збори на день 2. січня,** як се доносить телеґрама з Петроґраду до „Таймсу", **хоч большевики заявили, що вони не допустять до відбутя засіданя.**

Заінтересованє в справі скликаня установчих зборів змагаєть ся і його домагають ся навіть найменьше сьвідомі кляси, а також війска, які творять залогу Петроґраду.

Залога в Петрограді в обороні установчих зборів.

Здаєть ся, що правительство большевиків стараєть ся, хоч даремно, усунути з Петроґраду деякі невдоволені полки.

Телеґрама бюра Райтера доносить з Петроґраду, що Преображенський полк заявив, що не вірить в наміри большевиків щодо скликаня установчих зборів, і повнить дальше службу, пильнуючи Таврійської палати так довго, доки установчі збори не зійдуть ся.

Семенівський ґвардійний полк спротивив ся арештованю членів установчих зборів, без огляду на те, хто такий розказ видав би.

Також доносять, що большевики мають намір при помочи карт вступу взяти під свою контролю установчі збори. Проти сього виступили остро соціялісти-революціонери, які постановили за всяку ціну відбути засіданє установчих зборів.

Змаганя до утвореня центрального военного комітету.

ЛОНДОН, 27. грудня. — Загальний військовий конґрес, який зібрав ся в головній військовій кватирі большевиків, робить заходи коло утвореня центрального военного комітету.

Петроґрадови грозить голод.

ЛОНДОН, 27. грудня. — З французьких жерел доносять, що правительство большевиків є зовсім безрадне щодо виживленя Петроґраду, який має під теперішну пору лише дуже скупі засоби поживи. Всяка зелізнича комунікація з богатими в збіже областями над Доном і на Україні є або перервана або здизорґанізована.

Фабрики оружа розпускають робітників.

ЛОНДОН, 27. грудня. — **Путилівські заводи, в яких працювало 30.000 робітників, і металюрґічні фабрики в Петроґраді, в яких було занятих 8.000 робітників, почали вже віддалювати з роботи своїх робітників,** доносить телеґрама бюра Райтера з Петроґраду.

ВАЖНЕ ДЛЯ ПП. ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ЧАС. „СВОБОДА".

Сим повідомляєть ся ПП. Передплатників, що повідомлень про скінченє передплати Адміністрація „Свободи" не висилає. Длятого просимо, щоб кождий передплатник звертав пильну увагу на дату скінченя реченця його передплати, яка находить ся при кождій адресі, наклеєній на часописи. Всім тим ПП. Передплатникам, котрі при своїх адресах на часописи мають зазначені дати 24/17, 25/17, 26/17, 27/17, 28/17, 29/17, кінчить ся передплата в сім тижни. Хто не відновить передплати до 10 днів від зазначеної дати, тому дальша висилка часописи буде здержана. Задлятого сподіємось, що ПП. Передплатники будуть завчасу спішити ся з відновленем передплати.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
to United States:	в Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
to Jersey City and to foreign countries:	в місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.00 per 3 months	на пів року $1.75
$1.75 per 6 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодинокє число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Montgomery.

З біжучої хвилі.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 28, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Вісти з Европи подають суперечні інформациї про справу участи Українців, представників української републики, у вступних мирових переговорах, які доси ведено в Брестю Литовськім між Росією і центральними державами.

В середу нюйорський англійський дневник „Таймс" помістив телєграму свого петроградського кореспондента, який каже, що вправді нема певних інформацій про берестейську конференцію, але одна вістка говорить, що українських представників не допущено на мирову конференцію з тої причини, **що У. Ц. Рада домагає ся, аби пограничним народам позволено свобідно заявити ся, до котрої держави хотять належати.**

Розуміє ся, У. Ц. Раді ходить о те, **аби Українці в Галичині і Буковині мали змогу самі сказати, до котрої держави хотять належати, а що вони заявили би ся за злукою з українською републикою, про се не може бути найменьшого сумніву.**

Се домаганє У. Ц. Ради мали назвати центральні держави (Австрія і Німеччина) „занадто радикальним". Розуміє ся, що воно „занадто радикальне" для тих, що хотять продати українські землі в польську неволю, в заміну за польську корону для Австрії.

Зноваж німецька ґазета „Франкфуртер Цайтунґ" пише, що в мирових переговорах **не брали участи польські представники, але брали участь представники української републики.**

Ся вість виглядає більше імовірна, бо самі імена учасників вказували би, що там є кілька Українців, а один, Любінський, се відай член екзекутиви У. Ц. Ради (Малої Ради).

Се певна річ, що для австрійсько-польського правительства домаганє У. Ц. Ради виглядало „занадто радикальне", але, знаючи, що Українці мають велику військову силу, відай остаточно не ставили опору, аби українські представники брали участь в мирових переговорах.

Про домашну війну між Українцями і большевиками в Росії також нема певних вістий.

Деякі вісти доносять, що большевики вислали до Києва делєґатів в справі помиреня, одначе сї заходи доси не мають успіху.

Але міжтим за останних кілька днів не було відомостий про оружні розправи між большевиками й Українцями. Була тільки вість, що Українці заняли головні кватири трох армій на українськім фронті і цілий сей фронт піддали під українську управу, однак все те відбуло ся спокійно, навіть большевицьких вояків розоружено спокійно і в спокою відіслано до дому.

Можливо, що большевики здержали ся зі своїми нападами задля помиреня з Україною, а може Українці мають вже таку військову перевагу, що большевики не мають відваги продовжати свої напади.

В найблизших днях може вісти донесуть про яку розвязку спору між Українцями і большевиками. Україна може жити в згоді з Московщиною, хоч би вона тепер була і большевицька, але тільки тоді, як вона буде пильнувати справ московських, а не буде мішатись до справ українських.

АВСТРІЯ ВІДДАЄ УКРАЇНЦІВ У НЕВОЛЮ.

(Бурлива розправа в австрійськім парляменті дня 9-го падолиста 1917).

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 28, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Дня 5-го падолиста 1917 поїхав австро-угорський міністер заграничних справ, ґраф **Чернін,** до Берліна з нагоди коронної ради, яку тоді був скликав німецький цісар.

Тоді з приводу тої поїздки австрійського міністра до Німеччини віденські часописи подали програму берлінських нарад, серед яких була і **справа виділеня Галичини і прилученя до Польщі.**

Ся вість викликала велике обуренє серед Українців у Відни і в Галичині, а також і серед инших Славян, як Чехів, Словінців і Сербів, котрі боять ся, що по відлученю Галичини вони були би в меньшости в парляменті і були би лишені на ласку і неласку Німців.

Коли в пятницю, дня 9. падолиста, отворено парлямент, **Українці засипали президію інтерпеляціями в справі вилученя Галичини, в яких рішучо протестували проти поневоленя 4 міліонів галицьких Українців.** Зокрема український соціялїст, посол **Вітик,** у своїй інтерпеляції, запротестувавши проти вилученя Галичини, сказав, що українські соціялїсти підносять клич свого народу за **„независимою, зєднаною українською народною державою, утвореною з українських частий Австро-Угорщини, Волині, Холмщини і теперішної російської України.**

Крім того внесли інтерпеляції ще й чеські, словінські і румунські посли.

Потім зачала ся дебата над інтерпеляціями, в якій промовляло трох українських послів, трох німецьких, трох румунських, двох чеських, двох словінських, один польський і премієр, др. Зайдлєр.

Перший говорив теперішний голова українського клюбу, пос. **др. Евген Петрушевич.**

Він говорив так:

„Жаден нарід в Австрії не перетерпів стільки, що український, навіть перед війною. Ще від першої конституційної ери Українців виключено від найпростійших горожанських прав, особливо цісарськими розпорядками про польську урядову мову і польські школи. Надії Українців, що дістануть загальне і рівне право голосованя, не сповнили ся. Але з уваги на гірші відносини, серед яких жили наші братя під царем, австрійські Українці були вдячні австрійській державі і за ті маленькі права, які вони змогли здобути собі довгими боротьбами. Потім прийшла війна і українська часть Галичини потерпіла найтяжше. Українці були переконані, що за найстрашнійші жертви, які їх нарід поніс за Австрію в тій війні, будуть його опісля бодай инакше трактувати.

„Комітет українського клюбу був сильно заалярмований першими чутками про умову Німеччини й Австрії в справі персональної унії з польським королївством і ще дня 1-го падолиста удав ся до ґрафа Черніна та просив його о вияснене в сїй справі. Ґраф Чернін дав нам торжественне запевненє, що перед заключенєм мира не буде анї не може бути порішене анї польське анї українське питанє, **бо розвязка обох питань залежить від вислїду мирової конференції.** До того часу — говорив міністер — анї одного кроку не зробить ся в сих справах. А опісля, зараз на другий день, він виїхав до Берліна, щоби зачати вступні переговори. Отже факти ясні. Переговори в справі розвязки польського питаня тягнули ся вже від місяців, а коронну раду скликано і справу остаточно порішено аж тоді, як виглядало, що справа до порішеня вже дозріла. **Отже нас Українців мають віддати Польщі.** Яко нагороду для нас за нашу льояльність і за наші надлюдські жертви — маємо бути викинені; **наш нещасний нарід має бути відданий своїм відвічним ворогам Полякам!**

„Але ми ще зовсім не стратили надії. Є ще одна річ, яка нас потішає. А се те, що мирових умов не будуть диктувати самі лише центральні держави (Австрія і Німеччина). При мировім столї будуть також представники инших народів, **а можливо, що також будуть представники української держави.** Тай не тільки наші братя, **але навіть представники тих, проти котрих наші жовніри нинї воюють, стануть в нашій обороні проти насильства, бо инакше взяли би вони також на себе відвічальність перед трибуналом цілого цивілізованого сьвіта".**

Посол **др. Евген Левицький** на початку своєї промови заявив протест проти сього замаху, щоби цілий сьвіт заскочити довершеним фактом і в той спосіб спровокувати алїянтів (значить, спровокувати Анґлїю, Францію і Росію — через порішенє територіяльних змін без мирової конференції. — Ред.).

Дальше посол др. Е. Левицький говорив так:

„Східна Галичина, властива Галичина (західна Галичина — се краківське князївство. — Ред.) — **се давний український край, се спадок по наших князях і королях галицьких; се спадок, який ми будемо боронити всїми способами.**

„Кажуть нам, що Поляки нам дадуть автономію. **Повних пять столїть Поляки мали нагоду показати свою братерську вдачу.** По правдї і на дїлї ми мали безвинну боротьбу і вона мусить продовжатись, колиб ми мали прийти під Польщу. Дійсною причиною, що Польща згинула, було се, що до польського королївства була влучена українська територія".

Посол **Семен Вітик** остеріґ Поляків, що дар, який би вони дістали в українській територїї, був би даром Данаїв (небезпечним — Ред.). „Український нарід — говорив він — хоче порозуміня з народом польським, але нїколи не пійде в ярмо польської шляхти. **Він має одну надію — Україну!"**

Крім того говорили инші посли. Всї вони говорили прихильно для Українців, крім одного, розуміє ся, вшехполяка Ґломбіньского.

Словінський посол **о. Коропец** сказав, що в засадї не противив би ся передачі під Польщу Галичини західної, але протестує, аби український нарід віддавано яко меньшість під Польщу. Польську справу — казав він — можна порішити лише разом зі справою полуднево-славянською, українською і чеською.

Другий Словінець, пос. **Равнігар,** сказав, що як би Українців віддано під Польщу, то се було би небезпекою для мира не лише в польській державі, але і в цїлім сьвіті, особливо як би Українцї в Польщі ішли рука в руку з братами з вільної української републики. Се крок взад, до середних віків, — говорив він — коли дві династії хоче рішати про долю народу.

Посол **Станек,** голова союза чеських послів, сказав, що коли Поляки домагають ся права рішати про свою долю, то нехай не перечать такогосамого права і народови українському.

Румунський посол **Ізопескул-Ґрекул** протестував проти самого відокремленя Галичини **і проти плянів прилученя Буковини до Угорщини.**

Другий румунський посол, **Ончул,** сказав, що **нема иншого виходу, як віддати східну Галичину Україні.** Австрія потерпіла би втрату, — казав він — але вінагородованє можна найти. І так пропоновано австрійському цісареви, аби приняв корону румунську.

Третий румунський посол, **Ґріґоровічі** (соціялїст), **висловив своє признанє для Української Центральної Ради** в Києві, котра показала, що український нарід не хоче поневолювати других народів. Се видно — казав він — хоч би з того, що У. Ц. Рада запротестувала проти влученя Бесарабії до української републики.

Посол **Ценкер** (віденський Німець, поступовець) говорив: „Ми готові признати Полякам независимість, але ми не вели війну за Польщу. Війну ведемо за свободу всїх народів і за нову та лїпшу Австрію, але не на се, аби сю Австрію виставляти на продаж частями. Австрійські Німцї хотять розвязки польського питаня, але в „австрійсько-польськім сенсї", то значить так, аби забезпечити інтереси українського народу".

Він також протестував проти полагоди галицької справи без згоди парляменту.

Посол **Куранда** (віденський Німець, поступовець) критикував поступок правительства в справі Галичини. Ся справа — казав він — обходить всї австрійські народи, від Бистрицї аж до Рену. **Після основних законів державні договори в справі зміни територїї — залежать від потвердженя обох палат державної ради. Всяка зміна в справі Галичини спричинила би зміну державної репрезентації й основних законів і на се треба згоди двох третин голосів державної ради.**

Вкінци заявив він, що віддача Галичини Польщі — се щось неімовірного, а обчислене тільки на знищенє значіня Австрії.

Всї згадані посли говорили серед повного спокою в палатї, але коли підніс ся **вшехполяк др. Станїслав Ґломбіньский,** щоби зложити заяву іменем „польського кола", привитано його немилими окликами. Промову його перервано весь час і скінчив він її серед бурливих ворожих окликів.

„Ми — говорив вшехпольський наїзник — признаємо право рішати про себе кождому народови, **але в справі поновної злуки Галичини з Польщею не будемо вязатись условями других народів.** Галичина належала від столїть до Польщі, а до країв дому Габсбурґів прилучено її аж в 1772 р. Бог хотів, щоби у східній части Галичини Поляки і Русини жили разом (бурливі переривання зі сторони українських послів). Не треба говорити, що в Польщі всї релїґії будуть рівні (перериваня) та що не буде жадних перепон, аби український нарід мав повні національні права, розуміє ся, в рамах польської державности (довготриваюча буря і різкі перериваня зі сторони українських послів). Впрочім, є також богато Поляків на просторих українських територіях в Росії і ми були би щасливі, як би вони в будучій українській **републицї тїшили ся такимисамими правами і вольностями, які Русини дістануть в Польщі** (перериваня). Не буду дальше говорити вже, анї полємізувати, а скажу на конець тільки се, що „поновна злука" Галичини з Польщею — се важний крок у сповненю нашої програми і ми не кріємо ся з тим, що певна вістка про остаточне порішенє сеї справи стріне у нас живий привіт (ворожі оклики).

Президент міністрів **Зайдлєр** сказав, що польська справа ще не рішена, а з уваги, **що вступні переговори в сїй справі з німецьким правительством не довели до повного вияснення, годї нинї сказати, як вона буде полагоджена. Но-ли би, на будуче,** — говорив він дальше — **польське королївство шукало зближеня з монархією, тодї порлямент дістав би змогу висловитись у таких справах. В кождім разї польська справа не буде перепоною до мира і наспільне переведенє її виключене, а народи, які були би сею справою дїткнені, „дістали би також змогу висловити свою гадку".**

* * *

На сїм дискусія скінчила ся.

Найзамітнїйші є власне слова премієра Зайдлєра. З них виходить, що **австрійське правительство не хоче рішати справи Галичини перед заключенєм мира, але опісля за зближенє Польщі до Австрії, імовірно за польську корону для якогось Габсбурґа, готове продати Галичину новому польському королївству.**

Парлямент і „народи дїткнені передачею Галичини Польщі" мали би нагоду „сказати свою гадку". Отже лише **сказати свою гадку — а не рішати. Австрійське правительство готове рішити сю справу в неконституційний спосіб — дорогою цїсарського розпорядку.**

Але воно торгує шкірою на живім медведю.

Всї народи Австрії — окрім Поляків і „всенїмців" — повстануть проти сього замаху, а — як казав посол Петрушевич — **в обороні галицької України стане Україна київська, стануть також і алїянти, Франція, Анґлїя, а також і Злучені Держави, хоч сини галицької і буковинської України воюють по противній сторонї.**

Цїлий український нарід прийме сей виклик австрійсько-польський і під кличем „здобути або дома не бути" пійде до бою на житє і смерть, а нїколи не згодить ся на відданє галицької України в польську неволю.

ЩО ДІЯЛО СЯ НА АВСТРІЙСЬКІЙ УКРАЇНІ.

(Київська „Робітнича Ґазета").

III.

В липни і серпни 1915 р. заняли армії центральних держав Холмщину, полудневу часть Ґродненщини і Мінщини та часть Волинї — одним словом: спорий шмат української землї.

Загальна Українська Рада звернула ся зараз до австрійських і німецьких окупаційних а також і центральних властий з рядом домагань щодо тих українських земель.

Домаганя сї були: 1) створити з українських земель окреме українське ґубернаторство; 2) ґубернатором має бути Українець; 3) всї окупаційні уряди мають бути обсаджені Українцями як місцевими, так і австрійськими; 4) урядова мова українська; 5) закладати українські школи на кошт окупаційних держав; 6) дати повну свободу віри; 7) опорожнені приходства обсадити тимчасово православними попами Українцями з Буковини; 8) для уніятів дати уніятських попів з Галичини (Українців); 9) дати свободу стоваришень; 10) допустити Українських Січових Стрільців до служби в етапах; 11) дати дозвіл вільного вїзду Українцям з Галичини; 14) заложити курси учителів для українських шкіл, і т. д. і т. д.

Колиж показало ся, що Поляки зголошують свої неоправдані претензії до сих українських земель, треба було ще зокрема протиділати польським замахам.

Загальна Українська Рада спротивляла ся найбільш рішучо, щоби Холмщину, а зокрема три повіти австрійської окупації: Грубешів, Томашів і Холм, прилучувати до ґенерал-ґубернаторства Люблин, бо се останнє найшло ся в польських руках.

На представленя З. У. Ради відповіли зразу австрійські власти, що не мають наміру прилучати Холмщину до Польщі, противно, хотять зберігати границї холмської ґубернії, утвореної в 1912 році. Але кілька місяців пізнійше впливи Поляків так покріпшали, що злуку сю переведено мимо протестів З. У. Ради і згаданих обіцянок. Начальна управа австро-угорської армії видала зразу (в літї 1915 року) розпорядок, по якому в Холмщинї українська мова мала бути урядовою у зносинах зі сторонами, мали бути закладані українські школи і т. и. Згодом одначе Поляки так зросли в силу, що українську мову зовсїм усунено і закладано тільки польські школи.

Загалом виявило ся, що всї заходи Українців остали ся без успіху. Цїлу Холмщину передано в руки Поляків.

Військовий командант Холму, полковник Кружлявскі, відповів на заходи Союза визволеня України, щоби вільно було видавати українську часопись у Холмі, що така часопись непотрібна, бо анї у Холмі, анї в холмськім окрузї нема нїяких Українців, а є тільки Поляки і якась мішанина польсько-московська, котра говорить якимсь своїм нарічем, але української мови не розуміє і українського письма не вміє читати.

Таксамо не дозволено видавати українську часопись на Волинї.

Просьби дозволу внесли і загальна Українська Рада і Союз визволеня України. Обі просьби остали ся до нинї без відповіди.

Не дозволено також галицьким Українцям їхати в окуповану землю, щоб орґанїзувати там школи та господарську кооперативу.

З тяжким трудом виєднано тільки одно, а саме дозвіл оснувати в Ковелї, Володимирі Волинськім і Луцку комісаріяти Українських Січових Стрільців.

Сї комісаріяти мали бути посередниками між населенєм і австро-угорською армією. Вони справдї богато доброго зробили населеню при всяких нагодах, прим. апровізація, реквізиція для армії, евакуація і т. д. Побіч сього комісаріяти займали ся закладанєм українських початкових шкіл. В сих школах учили або учительки Українки, спроваджені з Галичини, або самі-ж таки Стрільці.

В останних часах всїх Стрільців покликано назад до кадри і богато шкіл остало ся без учителів, а ще гірше, що нема кому займати ся орґанїзацією українського шкільництва.

В усїх тих зарядженях і відмовах на шкоду української справи всюди видно польську руку.

Поляки стоять на своїм історичнім становищи відбудови Польщі на українських землях, що колись належали до Польщі.

Щоби оправдати свої претенсії до українських земель, Поляки ведуть роботу в двоякім напрямку: 1) старають ся не допустити нїякого українського руху на тих землях, спиняють школи, часописи, товариства і т. д. 2) Старають ся заводити всюди польщину: закладають польські школи, польські товариства, уводять польську мову в урядованє і т. д.

Се йде їм досить легко, бо своїх людий мають богацько по всїх австрійських урядах та в армії. Через се австрійське правительство ставить ся на бік Поляків — з одної сторони попирає і протеґує Поляків, з другої українському рухови робить всякі можливі перепони та трудности.

Українці найшли ся у нерівнім бою, тому ясно, що побіда не може бути по їх сторонї.

Найбільше лихо в окупованих областях корінить ся в тім, що дуже богато Українців опустило свої рідні оселї. Звісно, що російське військо забирало з собою примусом всїх православних, отже Українців, полишаючи католиків і Жидів на місцях. З того вийшла найбільша шкода для Українців, бо їх процент спав до меньшости (особливо в Холмщинї), а Поляки і Жиди пійшли дуже в гору.

На сїм основують Поляки свої претенсії до українських земель і, послугуючи ся теперішними національними відносинами, переконують посторонних про слушність своїх домагань.

На сю небезпечну роботу Поляків треба звернути пильну увагу і не допустити, щоби їх хитрі наміри здійснили ся.

Зокрема на майбутних мирових переговорах прийдеть ся обороняти українські землї від польських забаганок і тому дуже важне, щоби на мировій конференції Українці були як слїд заступлені.

Американець.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Часописи з України.

Вчера до редакції „Свободи" наспіли з України отсі часописи: ровенська „Наша Спілка" (чч. 52, 54, з 2. і 6. жовтня 1917 р.); „Газета Гадяцького Земства" (чч. 90, 95, з 27. вересня і 15. жовтня 1917 р.); уманська „Вільна Україна" (ч. 21, з 4. жовтня 1917 р.).

Справа 100.000 карбованців, висланих Українською Радою в Америці.

Київська „Нова Рада" у звіті про засідане Малої Ради (Комітету Української Центральної Ради) подає між иншим перебіг справи про 100.000 карбованців, які Українська Рада в Америці вислала для галицьких і буковинських виселенців.

Голова зборів М. Грушевський — пише „Нова Рада" — повідомив, що на його імя переслано з Ню Йорку 100.000 карбованців. Сї гроші зібрали американські Українці і прислали для передачі Українцям — виселенцям з Галичини, Буковини і прифронтових місцевостий Росії. З того приводу М. Грушевський запитує збори, чи ті гроші просто передати Комітетови Запомоги Виселенцям, чи може вибрати яку комісію, яка розглянула би та провірила документи і факти, що відносять ся до сеї справи. М. Ковалевський радить — зважаючи на наклепи, які ходять про те, що Українська Центральна Рада нібито одержує „німецькі марки" — вибрати комісію для провіреня сеї справи і щоб у сю комісію війшов від кадетської партії Урупов, а також представники російських меншевиків. Иньші промовці, Українці і не-Українці, кажуть, що У. Ц. Рада стоїть висше всяких наклепів і нема причини їй перед кимсь виправдувати ся; тільки М. Шаповал і М. Любинський піддержують думку про утворенє комісії, зважаючи на се, що тепер сї наклепи творять ся не лише на улицях, але навіть дуже визначними та відповідальними діячами на московській державній нараді. Остаточно дискусію в сїй справі замкнено слідуючою резолюцією:

„Комітет Української Центральної Ради, вислухавши повідомленє про гроші, прислані з Америки, поручає ґенеральному секретаріятови зужити одержані гроші після їх призначеня".

Запрошують Українців на міжнародне сьвято в Нюарку.

В середу (26. грудня 1917 р.) в Нюарку, Н. Дж., зорґанізовано нове товариство, яке має заняти ся улаштованем спільного відсьвяткованя Нового Року. Предсїдателем сього товариства зістав вибраний Карло Банварт, касієром Т. С. Фетінґер, секретаркою пані Л. Г. Робінс. Таки тогосамого вечера порішено дві важні справи, перше — зробити се товариство сильним і принимати членів за 1-доляровою річною вкладкою, і друге — заняти ся відсьвяткованем вечера Нового Року. Сей новорічний вечір має бути не чисто американський, але міжнародний. Тому згадане товариство як найсердечнійше просить, аби участь в сїм сьвяті взяли всі національні елементи, мешкаючі в Нюарку.

За посередництвом „Свободи" згадане товариство звертає ся спеціяльно до нюарських Українців, аби вони не відмовили своєї участи в тім сьвяті. Сьвято відбудеть ся під Новий Рік о годині 8-мій вечером, коло міського ратуша (сіти гол).

Церковні непорозуміня між дітройтськими Українцями.

Нові серіозні непорозуміня виринули між українськими греко-католиками в Дітройт, Міш. Минувшої неділї (23. грудня 1917 р.) підчас Служби Божої в церкві св. Івана, при Сікот і Мішіґен евенях, де парохом є о. Мирон Стернюк, детективи арештували 10 осіб (7 мущин і 3 женщини). Їх випущено за кавцією 5.000 долярів за всіх. Розправу відложено на два тижні по арештованю.

Рік тому, як вже нераз доносило ся, в дітройтській греко-католицькій парохії настав роздор. Часть парохіян остала ся при о. М. Стернюку, а часть перейшла на сторону наданого там нового пароха, о. Михайла Гурянського. В церкві св. Івана відправляв богослуженя о. М. Стернюк, а о. М. Гурянський відправляв богослуженя в сали при Ліверной і Мішіґен евенях. Підчас богослуженя в церкві св. Івана все було двох полісманів. Та остатної неділї полісманів не було і — як твердить о. М. Стернюк — двох людий з противної сторони скористало з того, покликали собі до помочи ще инших і почали кашлати, мурмотіти і т. п. перешкаджати о. Стернюку. Тоді детективи арештували згаданих десять осіб.

Зелїзниці під контролею правительства.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 28, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Конґрес дав президентови власть контролювати зелїзниці. Зелїзниці отже переходять тепер з приватних рук до рук американського правительства. Міністром зелїзниць президент іменував теперішного міністра фінансів, МекАду. Проти сього іменованя є сильна опозиція в конґресі, бо МекАду вже і так сповняє чотири уряди. Він є міністром фінансів, головою федерального резервового банку, головою федеральної фармерської каси і головою міжнародної висшої комісії.

Деякі дані про американські зелїзниці.

Понизше наводимо деякі дані про американські зелїзниці:

Зелїзничих корпорацій є	441
Зелїзнича сїть виносить миль	314.944
Число уділовців виносить	650.000
Загальний капітал зелїзниць	$19.681.403.092
Чистий дохід за 1915 р.	730,455.229
Чистий дохід за 1916 р.	1.044,602.590
Чистий дохід за 1917 р.	1.091,600.000
Чиста надвишка за три роки	955.552.606

СТАРОКРАЄВІ ВІСТИ.

Становище австрійських Українців супроти мира з Росією.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 28, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

„Франкфуртер Цайтунг" (з 4. грудня 1917 р.) помістила телеграму з Відня, в якій говорить ся, що австрійські Українці предложили австрійському правительству резолюцію, вказуючи, що заява преміера Зайдлера і міністра заграничних справ, Черніна, в справі мира з Росією не згадує нічого про принцип права малих народів вибирати собі свої власні правительства, що було основою мирового манїфесту теперішного російського правительства (большевиків) до народів усіх воюючих держав. При оминеню сеї найважнійшої точки пропозиції завішеня оружа Українці уважають, що теперішні мирові переговори не принесуть ніяких овочів, а за се вся відвічальність спадає на правительство.

Французькі ґенерали на авдієнції в українського міністра війни.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 28, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

У вівторок, 9. жовтня 1917 року, о годині 9.30 рано до українського міністра війни, Петлюри, прибув з візитою ґенерал французької армії, Табуй, представник французького правительства на полудново-західнім (українськім) фронті, і підполковник Перле, начальник французької частини київського ґарнізону. Авдієнція тривала дві години. При кінци розмови ґенерал Табуй заявив українському военному міністрови, що хоче війти з ним в тіснійший контакт, а підполковник Перле висловив бажане, щоби в урядовім органї міністра війни містили ся інформації про військові справи алїянтів.

Жіночий зїзд у Киеві.

В днях від 27. до 29. вересня 1917 р. у Киеві відбув ся перший всеукраїнський жіночий зїзд. На зїзді виголосили реферати пані: Чижевська, Нечаївська, Радзимовська та инші. За кождим рефератом наступали дискусії, в яких брали участь також селянки. Вироблено і затверджено зїздом статут Української Жіночої Спілки.

Діяльна управа.

Херсонська повітова земська управа надіслала 2.768 карбованців для київської часописи „Народня Воля", щоби сю часопись висилати в 346 примірниках усім селянським просьвітним товариствам в херсонськім повіті.

Польська школа на українській земли.

В Томашові, в Холмщині, отворено приватну польську реальну ґімназію мужеську.

Український Національний Театр.

Заснований в Киеві Український Національний Театр — як доносить „Ґазета Гадяцького Земства" — відкриває свій сезон в Троїцькім Народнім Домі. Для відкритя сезону піде (вперше) песа В. Винниченка „Пригвозджені".

На чолі У. Н. Театру стоять: Марія Грушевська, І. Мар'яненко, М. Вороний та О. Кошиця (діриґент великого студентського хору).

У трупу входять: артистки — Лініцька, А. Борисоглїбська, Н. Дорошенкова, В. Лучицька, Горленко, Валерик, Доля, Полянська, Якубовська, Онацька, Задевська, Троянда і Костіва; артисти — Ф. Левицький, І. Мар'яненко, М. Вороний, М. Петляшенко, Чигорський, Сагатовський, Жулинський, Коваленко, Селюк, Каргальський, Кейданевський, Орел-Степняк, Коваленко, Пелешенко і Волков. Трупа має власну велику орхестру.

Жертва херсонських селян.

Рада селянських депутатів херсонського повіту асиґнувала 10.000 карбованців на підмогу Українській Центральній Раді.

Дар Печерської Лаври для українського полку.

Київська Печерська Лавра дала своє благословенє — образ Успенія Божої Матери — першому українському резервовому полкови. Образ коштовний, в срібній оправі і позолочений.

„Селянська Думка" в Бердичеві.

В Бердичеві, на Київщинї, почала виходити два рази на тиждень часопись „Селянська Думка".

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Що дієть ся в Австро-Угорщині.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 28, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

На явнім засїданю австро-угорської делеґації у Відни в понеділок (3. грудня 1917 р.) німецькі делеґати і Українець Микола Василько внесли пропозицію, щоби узнати політику міністра заграничних справ, яка стремить до забезпеченя як найскорше загально чесного мира, який ґарантував би територіяльну цїлість австро-угорської монархії.

Польський соціяліст Дашиньский піддав, аби делеґація ухвалила вотум довіря політиці міністра заграничних справ і висловив надію, що міністер при мирових переговорах буде успішно обороняти зреалїзоване національних прав польського народу.

Посол Станек запропонував вибрати мирову раду, в якій всі нації монархії були би заступлені підчас мирових переговорів. Він говорив про право націй вибирати собі своє власне правительство. Повстали бурливі сцени наслідком заяви п. Станека, що ситуація в Угорщині була „ганьбою усеї цивілїзації".

При кінци засїданя п. Крамар в імени чеських і полудньово-славянських делеґатів також зробив деклярацію щодо права народів рішати свою власну долю і рівночасно заатакував деклярацію, яку зробили в тій справі преміери австрійський і угорський. Президент завізвав його до порядку за зневажливу заяву супроти Угорщини. Се викликало бурливу опозицію зі сторони Чехів і Полудневих Славян.

Бажане австрійського цісаря.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 28, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

У вівторок (4. грудня 1917 б.) австрійський цісар Карло, принимаючи австро-угорську делеґацію, заявив їй, що „коли би йому вдало ся заключити мир, то се був би найкрасший день в його житю".

500 осліпло в Галїфаксї.

Страшна експльозия яка лучила ся в Галїфаксї, спричинила смерть тисячам осіб; тисячі ранених, а вже тепер є 500 осіб, які остануть сліпими раз на все.

10.000 шкільних дітий в Галїфаксї одержали ферії на неозначений час.

Сема німецька военна позичка.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 28, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Звіт виказує, що підписка на сему военну німецьку позичку виносить 12.625,660.200 марок.

Ціна ґазет в Італії.

З днем 1. грудня 1917 року в цілій Італії війшла в житє постанова, що денна часопись може виходити лише на 4 сторінки через 20 днів у місяци, а через 10 днів на 2 сторінки. Тижневники і місячні журнали зменьшили число сторін о 25 процент. Передплату на часописях подвоєно. Річна передплата на денну часопись виносить від 16 до 28 лір.

Масло з риби.

Останним военним винаходом Европи є масло, яке виробляєть ся з риби. Сей спосіб виробляваня масла винайдено в Норвеґії, де вже в тій цїли побудовано нову фабрику.

Не годуйте волів чужим сіном.

Пара волів Василя Іванчука в Штайбах, Манїтоба (Канада), засмакувала дуже сіно в Іванчукового сусіда, Олекси Боднарчука, і все заходила до його стирти поживити ся. Боднарчук все напоминав свого сусіда, щоби він „наказав" своїх волів, аби не приходили до його сїна, бо він за зїджене сіно зажадає заплати і відшкодованя. Та, або Іванчук не робив собі нічого з погроз Боднарчука, або воли не хотїли послухати „наказу" Іванчука — і знов зайшли до сусїдського сїна. Сього — каже „Канадійський Русин" — Боднарчукови було вже забогато і він злапав Іванчукові воли та продав їх за 205 долярів і 40 центів. Іванчук подав тепер Боднарчука до суду, кажучи, що він вкрав його воли.

Накажіть же своїм волам, аби не заходили на „фрі лонч" до сусїдських стирт...

ВСЯЧИНА.

Машиною годують вужа.

В парку Лінкольна в Шікаґо, Іллінойс, (Злучені Держави) є вуж, якого звуть „Ґлейдіс". Він є на 24 стіп довгий і їсть лише два рази на рік. Останний раз його годували в понеділок (24. грудня 1917 р.). Дванайцять робітників при помочи машини до ковбас і пять стіп довгого дручка запхали в того вужа один 12-фунтовий кусник воловини, а відтак напхали в нього ще 30 фунтів меленого волового мяса.

Чому сонце при заході виглядає велике і овальне.

Чому заходяче сонце, коли воно припре вже тїсно до горизонту, виглядає більше ніж звичайно і овальне замісць округле? Сю справу поясняє В. Беджлі, професор популярної астрономії.

Побільшенє — каже сей американський учений — є лише оптичним привидом з причини кружковатого сонця, котре припирає тїсно до горизонту, який, як ми знаємо, є в дуже далекім віддаленю. Коли повітрє є густе і горяче, тоді воно ділає яко побільшаюче скло. Знова овальне явище дасть ся пояснити в той спосіб: нарисувати приміром маленьке коло на куснику білого паперу і над ним поставити побільшаюче скло. Коли коло лежить по самій серединї під склом, то воно виглядає округле, але коли скло будемо поволи підносити вгору, то побачимо, що коло стаєть ся овальне. Так і сонце, коли зближаєть ся до горизонту і звичайно побільшаєть ся, стаєть ся овальне, то значить є довше в ширину ніж у висоту. Воздух у малім віддаленю від землї є всилї побільшати предмети. Дивити ся крізь нього на якийсь предмет цілий день просто в гору, то не запримітимо майже ніякої зміни, але дивити ся на якийсь предмет горизонтально, то за короткий час він побільшить ся майже о 13 разів.

Скількість зерен в бушли пшениці.

Обчислено, що в бушли пшениці є пересічно 556.000 зерен.

Безрукий писар.

В Горбулові, радомиського повіту на Київщині (Україна) на громадських зборах зібрані селяни порішили зовсім скасувати сільську харчову управу, але коли їх уговорили, що управа потрібна, то порішили скинути лише стару управу й вибрати нову. Коли почали вибирати нову управу, то вийшов один промовець і почав говорити, що не треба в управі тих, котрі вміють писати, а треба вибрати поранених жовнірів, щоби і їм можна було заробити яку копійку. Його послухали і вибрали ранених салдатів. Між иншими у писаря нема руки.

Вага пчіл.

Обчислено, що 5.000 пчіл важить один фунт.

Дописи.

З MILWAUKEE. WIS.

Дещо з місцевого житя.

Місто Мілвокі, котре лежить 87 миль на північ від Шікаґо і опираєть ся о велике озеро Мішіґен, є дуже гарне і просторе, бо занимає 15½ квадратових миль. Се місто, зване „містом сметани", величаєть ся ріжними мочочними виробами і числить поверх 450.000 мешканців. Найбільше тут є Німців, Поляків, Айришів, Італійців, Греків і трохи Українців. Ті остатні числять дуже малий процент, а се тому, що богато з них спольщило ся.

Найдавнійшими українськими поселенцями є тут Захарій Вітняк, Кусяк, Іван Березовець, родина Мадяровських, Іван Пунько і инші. Українських товариств є тут два: тов. ім. Івана Франка, 103 відділ У. Н. Союза, і тов. „Просьвіта" ім. Тараса Шевченка. В обох товариствах є яких 95 членів і оба вони дуже гарно розвивають ся, хоч часом і сварні бувають, але се вже на порядку дневнім у нашого народу...

Дуже сумно, що тут Українці не мають жадного кутика свого, де могли би зійти ся. Брак нам церкви і дому народного, де ми гартували би свого духа народного. Передівсім брак межи нами такої гармонії і любови, яку мають Поляки або Німці. Приміром, що би ті оба товариства одну ціль мали і одно другому помагало духово і фінансово. Товариство ім. Франка маєть ся ліпше в фінансах ніж товариство „Просьвіта", а друге товариство має знова сили аматорські і меньше-більше може попєрти морально тов-о ім. Франка. Спільними силами можна би від часу до часу устроювати віча, народні концерти, давати представленя і т. п.

Крім тих двох товариств є ще два товариства російських Українців, котрі не хочуть себе звати Українцями, але з нами симпатизують. Вони також потребують науки і помочи від нас, галицьких Українців. Ми повинні обзнакомити їх з працею Української Центральної Ради в Києві і з історією України.

Щодо робіт то тут є їх подостатком, якої чоловік забажає, з платнею від $2.25 до $5.00 денно. Промислові заведеня завсїди щиро би приняли кількасот Українців до праці, о скілько би вони хотіли приїхати, а то нам тут людий наших потрібно — найбільше дівчат до народної роботи. Дівчина може легко вийти заміж, бо молодців тут подостатком, з добрими занятами, котрі радо витали би Українки яко свої жінки і наречені.

Вас, Українці, з обох наших товариств прошу в імени рідної справи: Ширіть ідею вільної України, де би Ви не пішли, чи то межи Поляками, чи Німцями. Не встидайте ся своєї рідної мови. Ідім сьміло до боротьби за Вільну, Свобідну Неньку-Україну!

Ілія Шкварок,
член обох укр. товариств.

З NEW KENSINGTON. PA.

Концерт і театральне представлене.

Україно моя мила,
Мій солодкий краю,
Як на тебе, сиротина,
Нишком погадаю,
То заплачу жалібненько
На чужій сторонці,
Бо тут вяну і всихаю,
Як листок на сонці.

Коли я учув, що в Ню Кенсінґтон, Па., має відбути ся дня 25. падолиста 1917 р. штука театральна, враз із концертом, в честь нашого поета Тараса Шевченка, то якась дивна сила зворушила моє серце, так що я не міг стримати ся, аби не поїхати і не взяти участи там, де би я міг розвеселити своє серце тут на чужині. Як тілько я приїхав до Ню Кенсінґтон, то дуже скоро поспішав, аби явити ся на гали в означений на тікеті час. Коли я прийшов до театральної галї, то вона була вже наповнена людьми так, що не було більше місць до сидженя. По тім я зараз спізнав, що ще дух наших Українців не завмер, що ще наш український нарід цінить ту мову і ту пісню, яку його матїр співала при колисці.

Очікую з нетерпеливостию того часу, коли покажуть ся аматори зі своєю штукою на сцені. В час підносить ся завіса і я побачив красно прибраний портрет нашого Кобзаря. Честь тим особам, котрі потрудили ся прибранєм портрету нашого славного поета.

В сю урочисту хвилю виступив перед зібраними о. В. Добушовський зі вступним словом. Публика привитала його плесками. Не буду богато забирати місця і хвалити бесідника о. В. Добушовського, лише можу те сказати, що не одному з публики та красно оброблена бесїда витиснула сле-зи з очий. За сю так щиру промову най буде о. Добушовському честь і слава!

По вступнім слові виходить дївчинка, Марія Котелиць, з деклямацією „Рідна мова". Мов ангел, з розпущеним русявим волосєм по плечах, вона віддекламувала свою декламацію дуже гарно. Потім вийшов з деклямацією „Бють пороги" п. Зілїнський, котрий заслугує на похвалу за гарне віддеклямоване. Відтак виступив з деклямацією о. Осьмак, котрий деклямував сьміло і гарно.

Після того розпочала ся штука „Арендар в клопоті", котру аматори відограли досить гарно і уміло. Не хочу хвалити тут нікого, але мушу сказати те, що відчуваю в своїм серци. На самім початку штуки появила ся на сцені п. Марія Новосад, котра грала ролю М. Деркач і вивязала ся з неї дуже гарно. Роля Зосї була відограна досить добре, помимо того, що п. Текля Лобур перший раз брала участь в театральній штуці. Ролю І. Деркача відограв п. Осьмак дуже гарно, а його бесїда і рухи цілком відповідали старому чоловікови, хоч п. Осьмак є молодим чоловіком. Ролю Л. Скритюка відограв п. В. Собків вдоволяючо. Ролю К. Швідлевського відограв п. Зілїнський зовсїм поправно і сьмішив публику своєю польсько-руською бесїдою. Ролю С. Паріля відограв п. І. Коваль дуже гарно і завдав публиці досить сьміху зі своїх здібних рухів. Ролю Л. Зільберштайна відограв п. Д. Любинецький досить добре, а таксамо відограв ролю Г. Дубина п. М. Дума.

По скінченю штуки незнаний менї чоловік не пожалував свого труду, прийшов на галю зі скрипкою і заграв красно козачка. Підчас того аматори на сцені зачали гуляти, чим вдоволили публику так, що вона не мала охоти покидати галї.

На закінченє аматори відспівали наш український гимн „Ще не вмерла Україна".

Честь Вам, Братя, що не забуваєте за свою рідну мову і за свої рідні штуки!

З. Градковський.

З NEW HAVEN. CONN.

Аматорське представлене.

Дня 16. грудня б. р. о 7. годині вечер Співацько-аматорський Кружок „Бандурист", котрого режісером є дякоучитель п. М. Кашуба, відограв представлене „В неволи темноти". Се є комедія в трох актах з житя нашого народу в Америці.

Хто був на тім представленю, що розумієть ся на театральній штуці, то здивуєть ся, що аматори і аматорки, котрі працюють по фабриках, могли навчити ся тої штуки і вивязати ся зі своїх роль мов правдиві артисти.

Ролю Івана Держиморди дуже добре відограв п. С. Костів. Його жена Одарка (пані Т. Матвійчук), їх син (п. М. Стойко) і його жена Оля (панна М. Дубель) своїм поведенем і співом зробили дуже добре вражінє. Донька Івана (панна Н. Осовська), Френк (п. П. Федїв)), Проць, сусїд Івана (п. І. Плугівський), Доця, його жінка (панна Теник), Петро, брат Івана (п. М. Підскальний), Роман (п. М. Осовський), Сруль (п. І. Чимера) — всі вивязали ся зі своїх роль знаменито.

Згаданий аматорський кружок відограв в сїм році вже кілька разів представленє і кождий раз вдоволяючо, на що присутна публика дала доказ. Коли свого часу грали „Бондарівну", або „Сватанє на Гончарівці", то публика зажадала від аматорів ще раз тесаме відограти. І аматори в кілька днів пізнійше знов тесаме повторили. Чистий дохід з кождого представленя віддали на тутешну церкву.

За то належить ся щира подяка дякоучителеви п. М. Кашубі, рівнож всїм аматорам і аматоркам за їх труд і посьвяту для осьвідомленя наших Українців в Ню Гейвен. Тим вони дають нагоду пізнати і чужинцям, що ми, Українці, 40-міліоновий нарід, маємо свою історію, штуку і культуру.

Працюйте так далї, а Ваша праця вийде на добро і славу цілого нашого українського народу.

Свій.

ІСКРИ.

Едвін А. Менінґер з Колюмбійського университету, в статі, поміщеній в нюйорській „Івнінґ Пост", громить анґлійську пресу за се, що уживає два вирази для означеня одної фрази: „ворожі чужинці". На означенє сеї фрази преса уживає раз „еліен енеміс" (чужинецькі вороги), а другий раз „енемі еліенс" (ворожі чужинці). Навіть президент Вілсон уживає оба вирази. Менінґер каже, аби преса уживала лише вираз „ворожі чужинці", а не „чужинецькі вороги", бо тоді мусїли би бути також і домашні вороги, а сих останних нема.

Великий німецький критик, Максиміліян Гарден, є Жидом.

Купуйте Календар У. Н. Союза. Коштує 50 цент. разом з пересилкою.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

Пошукую своєї жінки **МАРІЇ МАЗУР**, бльондинка, худощава на лици. Перед двома тижнями лишила мене, забираючи зі собою двоє дітий: 2 і 5 років. Має перебувати в Гудсон Рівер або в Когус. Хто подасть її адресу, дістане $5.00 нагороди. Голоситись на адресу: 154-1

MICHAEL MAZUR,
38 Jackson St., Newark, N. J.

Анна, зам. Било, пошукує свого вітця **ІВАНА ПЕРЕТЯТКО** з Грушатич, Галичина. Хто би о нїм знав, або він сам, най голосить ся на адресу: 154-1

132 Washington St., Auburn, N. Y.

Пошукую свого брата **СЕМАНА ДМИТРОВА** і шваґра **МИКОЛУ ЯЦИЩИНА** з села Берлогів, пов. Калуш. Хто би о них знав або вони самі, зволять зголоситись на адресу: 153-54

IWAN DMYTROW,
58 Hanover St., Rochester, N. Y.

Пошукую своїх братів **ВАСИЛЯ ПАНТИЛЮКА** і **ЛУКІЯНА ПАРАНЧІЧА**, з села Новоселиця, повіт Снятин. Мали перебувати в ЧарлсРівер, Масс., тому два роки. Хто би о них знав або вони самі, прошу зголоситись на адресу: 153-54

PETRO PALICZUK,
200 Chicago St., Buffalo, N. Y.

Пошукую свого брата **СТЕФАНА ТАНАСІЙЧУКА**, родом з села Хлїбичина Пільного, повіт Снятин, Галичина. Має перебувати в Ню Йорку. Хто би про него знав або він сам, зволить донести до:

ТИМОФІЙ ТАНАСІЙЧУК,
530 Scott Street, Toledo, O. 152-54



Пошукую свого мужа **МИХАЙЛА САСА**, котрий походить зі села Германова, повіт Львів, Галичина. Перед кількома місяцями лишив мене з малою дитиною і забрав від мене $100. Я мусїла дитину зіставити під опікою других людий, а сама мушу заробляти на утриманє. Хто би о нїм знав, то прошу ласкаво мене повідомити, або ти сам дорогий мужу не гнїvай ся на мене, прийдь назад до мене. Адреса: 152-54

PARANIA HAWRYSZ,
135 Spring Street, Akron, Ohio.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАНЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО ЦІННИК КНИЖОК ДО ДРУКАРНІ „СВОБОДИ", 83 ҐРЕНД СТ., ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

„ХРУЩІ“.

—o—

Після довговічної реакції в Европі; після довговічного сну народів сьвіта; після зими застою поступу людства; під ... гарматних стрілів та передсмертного хрипіня умираючих на полі війни ... нарешті повіяло весною відродженя народів, що починають скидати з себе віковічні ярма абсолютизму всіляких коронносців, які дотепер тримали людство під своєю міцною, безконтрольною „божої ласки“ сваволею.

Весна йде для народів... Народи пробуджують ся, оживають до житя... Повітре житя наповнилось гомоном волї, свободи, братерства, згоди, демократизму народів...

Росія, що найгірше і найтяжше відчула зиму абсолютизму та царських утисків, вже починає користати, вже починає насолоджуватись пахучим подувом ... жданої, довго бажаної весни — свободи, волї...

В Росії весна нового житя бє в гору ...імким жерелом, бє безвпинно й починає уздоровлювати всїх від зимового сну, застою поступу, та дає житє всїм галузям, всїм проявам в сїй безмежній, величній державі...

Там повна, бурлива весна!

Весною все оживає: все, що потрібне, хосенне для житя... Оживає і всїляке мерзене, нікому непотрібне хробацтво. Оживають також і пажерливі **хрущі**, що нищать, обідають витальні віти житя...

Хрущі весною наповняють собою повітре, застеляють собою дорогу, стежки... Хрущі всюди гудуть і спричиняють непотрібний гамір та неспокій.

Се закон, право весни...

За весною настає лагідне лїто і невгомонні хрущі зникають; їх нестає...

Хрущі в Росії.

З весною в Росії, там наплодилось тих непотрібних хрущів величезна скількість. Вони там є поділені на всїлякі ранґи: є там великі хрущі, є там і маленькі хрущі; є там чорні хрущі, жовті й перісті, — безліч хрущів... Найбільше відомі нам хрущі в Росії є: чорні, царські хрущі, або чорносотенці; анархісти, большевики та максималісти. Але як би вони не ділились та якої би вони там барви не були, всеж вони всї належать до одної сїмї нікому непотрібних галабурдних хрущів, що лише затроюють своїм дісонантним гомоном здорове повітре російської **весни.**

Досить лиха та бридоти зазнала російська весна-революція від сих невгомонних хрущів. Вони вже вбивали, рабували банки і селян; напастували людий, зраджували край і... ще лїто не прийшло і баламуцтву хрущів ще не видно кінця...

Найгірше шкідливим хрущем в російській весні житя є хрущ Ленін, з німецького огороду кайзера Вільгельма. Сей пажерливий хрущ нищить віти житя в Росії без милосердя...

Наші „хрущі“.

Настала весна житя для народів цїлого сьвіта. Повіяло нарешті здоровим весняним подувом і в наш бік. Запахло весною відродженя і межи нами, Українцями в Злучених Державах Америки. Повилазили з неістнованя на сьвіт божий і наші рідні **хрущі** і вже від якогось часу розточують наш національний орґанізм та обідають, нищать немилосерно рідні віти житя... Ними є: скрентонські чорні хрущі, клївлендські хрущики, нюйорські хрущі і... порядне число є їх розкинене по всїх усюдах, де лише жиють наші люди, Українці.

Скрентонський „хрущ“.

Межи скрентонськими „хрущами“ має найбільшу славу пажерливости, захланности та сприту доносів, клевети і черненя „превелебний проборщ-хрущ“, а заразом і редактор. Се вже є справдішний чорний жук та ще й з їдию! Він затроює та задає цїле житє наших людий в Америцї. Вся кириня, вся незгода, всї напасти на невинних людий походять від сего „проборща“-хруща. Він є ґеніяльним творцем та фабрикантом ненависти. Він має якийсь надзвичайний нерв взувати инших людий в свої власні ходаки. Встиду сей хрущ не має нї за один зломаний ґрейцар: йому аби було що жерти, а зрештою най хоть і цїла Україна завалить ся!

„Хрущики“.

А скільки тих „хрущиків“ розвелось на огороді нашого українського житя! Всюди вони снують ся, всюди вони лазять та затроюють наше здорове житє. Гомонять вони, гудуть, дзизчать і перестанку нема. А скільки програм, а скільки статутів та напрямків своїх хрущівських вони мають?! Що нї „хрущик“ то й програма; що нї „хрущик“ то й „соціялїзм“; що нї „хрущик“ то й нове „благодїяніє“ для начого народу, а взявши та зваживши все те накупу, то з їх гомоніня — лиш одна шкода для народу.

Хрущі та й годі!

Але всеж таки ми з вдоволенем можемо сказати, що весна завитала нарешті й на наше подвіре, бо де би взяли ся „хрущі“?!

Нехай „хрущі“ гудуть, нехай „хрущики“ скавулять, а лагідне лїто вже не за горами!...

Лише берім ся до роботи, оброблеймо та виправляймо наш рідний національний огород, щоб не поріс буряном та, нарешті щоб після „хрущів“ не завели ся ще й цьвіркуни та инші небажані насїкомці...

Нехай „хрущі“ гудуть — се закон, право весни, а ми всї до роботи!

Вперед, за щастє й красшу долю **України!**

Грицько Чалий.

ПРОТОКОЛ

з XIV. головної конвенції Українського Народного Союза, відбувшої ся в днях 22. до 27. жовтня 1917 р., в "Harrisburg Board of Trade Hall", 112-114 Market St., Harrisburg, Pa.

—o—

(Конець).

АРТИКУЛ XXIV.

АПЕЛЯЦІЯ І ПОСТУПОВАНЄ ПРИ АПЕЛЬОВАНЮ.

Право апельованя.

§ 463. Кождий член Союза, котрому рішене або учинок уряду ючого урядника, мирового суду підвладного відділу або головного уряду видає ся несправедливим і незгідним з конституцією і законами, або що зроблено йому несправедливість через примушене його до виконаня якогонебудь закона, має право апелювати в низше поданий спосіб:

Від урядника відділу до предсїдателя, на слїдуючім звичайнім мітінгу.

Від предсїдателя до цїлого відділу, на тімсамім або на слїдуючім звичайнім мітінгу.

Від відділу до головного предсїдателя, не пізнїйше як послїдного дня в місяці, в якім відділ видав вирок.

Від вироку мирового суду підвладного відділу до головного екзекутивного комітету, а від вироку головного уряду до головної котрольної комісії.

Від вироку головної котрольної комісії, коли розходить ся о головних урядників, до найблизшої конвенції.

На поставлене п. В. Гасїєм внесенє, поперте п. Т. Судєю — принято.

Увага: Параграф 186 статута У. Н. Союза не зістав знесений, як се було через помилку зазначено в 152-гім числї „Свободи“, але зістав поправлений, як слїдує:

Принимане товариств в цїлости.

§ 186. Коли істнуюче товариство, братство або сестрицтво, складаюче ся з достаточного числа членів, маючих всї згадані висше квалїфікації, забажає злучити ся з сим Союзом, має приняти резолюцію, у якій буде висловлене се бажане, і уповажнити своїх відповідних урядників виготовити, підписати і вислати до головного предсїдателя або до головного рекордового секретаря сего Союза письменну петицію, підписану предсїдателем, секретарем і касієром, а та петиція має мати слїдуючу форму: — і т. д.

На поставлене п. О. Витязем внесенє поперте п. Н. Франчуком — принято.

По скінченю поправок статута У. Н. Союза на поставлене п. И. Котиком внесене, поперте п. С. Костївом і другими делеґатами, ухвалено з признанєм вотум довіря статутової комісії, а то пп.: Р. Слободзяновн, О. Рекрутови, С. Ядловському і І. Мартинцеви, за так старанне і точне виготовлене проекту поправок статута У. Н. Союза до рішеня делеґатам на конвенції.

По переведеню повисшої ухвали конвенційний предсїдатель, п. К. Кирчів, подав до відома пп. делеґатам і урядникам, що виборча комісія жде з надрукованими бальотами до переведеня голосованя на головний уряд У. Н. Союза.

На поставлене п. М. Кравчишином внесене, поперте о. В. Балогом, ухвалено, щоби виборча комісія приступила до розданя бальотів і перевела голосоване на головний уряд У. Н. Союза.

По принятю повисшої ухвали виборча комісія заняла призначене для себе місце. Гол. рек. секр., п. М. Угорчак, читав в голос число відділу, імя і назвиско делеґата чи урядника і число голосів, до котрих даний делеґат чи урядник був управнений. Кождий покликаний приходив до виборчої комісії і діставав стільки надрукованих урядових бальотів, скільки він мав голосів. По розданю бальотів наступила коротка павза, а опісля гол. рек. секретар знов читав від початку за порядком імена всїх делеґатів і урядників. Покликані по черзї віддавали відголосовані бальоти виборчій комісії.

По відголосованю і відданю бальотів предсїдатель конвенційний, п. К. Кирчів, замкнув засїданє о годині 10.30 вечер.

ШЕСТИЙ ДЕНЬ ЗАСІДАНЯ, 27. ЖОВТНЯ.

Передполудневе засїдане.

Точно о годині 8-мій рано засїдане отворив конвенційний предсїдатель, п. К. Кирчів.

По отвореню засїданя на поставлене п. О. Рекрутом внесене, поперте п. К. Січевським і другими делеґатами, ухвалено списку делеґатів і урядників на передполудневім і пополудневім засїданю не читати.

По принятю повисшої ухвали конвенційний секретар, п. Теодор Яворський, відчитав протокол з засїдань з попереднього дня. По короткій дискусії над прочитаним протоколом на поставлене п. Романом Слободзяном внесене, поперте п. Володимиром Сидором і другими делеґатами, ухвалено приняти сей протокол так, як був прочитаний.

Після порядку денного конвенційної програми наступив звіт комісії просьб і скарг.

ЗВІТ КОМІСІЇ ПРОСЬБ І СКАРГ.

Пан Стефан Миляновнч, предсїдатель комісії просьб і скарг, подав конвенції до відома, що та комісія по ... вибор... мала своє засїдане, на котрім уконституувала ся в слїдуючий спосіб: Стефан Миляновнч, предсїдатель; Василь Калина, секретар; Андрій Корпан, Петро Герман і Іван Когут, члени комісії. Дальше п. С. Миляновнч заявив, що згадана комісія отримала 50 просьб о запомоги від членів Укр. Нар. Союза і від инших сторін. Комісія всї просьби перечитувала і докладно провірювала всї дані, на підставі котрих після своєї опінії назначила відповідну запомогу, яку конвенція має потвердити, змінити або відкинути. Комісія просьб і скарг відбувала свої засїданя підчас конвенції і поза конвенційними засїданями від першого дня конвенції.

Опісля забрав слово п. Василь Калина, секретар комісії просьб і скарг, і читав за порядком всї полагоджені комісією просьби. Над кождою просьбою переведено осібну дискусію, а опісля формально ухвалювано відповідну просьбу або відкидувано її. Підчас дискусії дотичні просьби реферували і пояснювали пп. С. Миляновнч і В. Калина. На підставі припоручення комісії просьб і скарг на поставлені і поперті делеґатами внесеня, просьби слїдуючих членів о запомоги з фонду убогих зістали ухвалені:

Катерина Бреславська, від. 5	25.00
Никола Митрофайло, від. 5	25.00
Михайло Яцула, від. 7	75.00
Андрій Дошна, від. 12	25.00
Николай Лелит, від. 14	25.00
Ілія Фалїоса, від. 14	30.00
Іван Бачинський, від. 17	50.00
Йосиф Апостол, від. 57	50.00
Семен Сенчак, від. 66	75.00
Каспер Кливак, від. 67	75.00
Марія Корпан, від. 69	100.00
Марія Окаль, від. 87	25.00
Василь Загутинець, від. 100	25.00
Стефан Савчин, від. 102	25.00
Семен Федонько, від. 104	50.00
Марія Ющак, від. 104	50.00
Павлина Богайчук, від. 117	15.00
Василь Паньків, від. 127	75.00
Андрій Брандибура, від. 136	75.00
Алексїй Ковальчук, від. 155	100.00
Яким Оресик, від 170	50.00
Семен Бунтин, від. 206	25.00
Петро Мисяк, від. 209	50.00
Анна Попіль, від. 209	25.00
Анастазія Майка, від. 213	100.00
Зофія Кучмій, від. 217	50.00
Михайло Кухар, від. 221	50.00
Йосиф Скворонський, від. 233	50.00
Михайло Челак, від. 286	100.00
Йосиф Семенців, від. 320	25.00
Анна Филипчук, від. 324	75.00
Ілія Сорока, від. 339	25.00
Іван Сорока, від. 339	25.00
Петро Рак, від. 355	25.00
Григорій Ковальський, від. 370	25.00
Володимир Станкевич, від. 379	25.00

По ухваленю повисших запомог, по переведеню дискусії на поставлені і поперті пп. делеґатами внесеня, просьби о запомогу з фонду убогих зістали відкинені слїдуючим членам:

Дунда Стефан, від. 17.
Пищевят Дмитро, від. 76.
Гошовська Юлія, від. 106.
Шевчук Стефан, від. 181.
Схаб Павло, від. 206.
Луцишин Василь, від. 217.
Гіль Григорій, від. 218.
Лопушанський Стефан, від. 274.

По переведеню дискусії на поставлені і поперті делеґатами внесеня просьбу п. Анни Дурунди, членкції від. 261, і просьбу п. Федя Федуньки, члена від. 160, ухвалено і полагоджено в сей спосіб, що коли дотичні члени предложать головному урядови У. Н. Союза достаточні докази своєї хороби, їх посмертна запомога має бути гол. урядом з каси У. Н. Союза виплачена.

По переведеню дискусії на поставлені і поперті пп. делеґатами внесеня просьбу п. Михайла Петрівського в справі запомоги на будову школи в Ст. Луіс, Мо., і просьбу п. Анни Калакуки зі Скрентон, Па., о запомогу на покінчене висшої школи (гай скул) відкинено.

По переведеню дискусії на припорученє комісії просьб і скарг на поставлені і поперті пп. делеґатами внесеня скарга о. Дмитра Хомяка на п. Д. Капітулу і скарга п. Стефана Кудрика на гол. опікуна дітий членів У. Н. Союза, п. Д. Капітулу, зістали відкинені.

Скаргу „Руського Народного Союза“ зі Скрентон, Па., конвенційний секретар п. Т. Яворський, перечитав в голос. По перечитаню сеї скарги переведено коротку дискусію, по котрій на поставлене і поперте делеґатами внесене ухвалено передати справу головному урядови У. Н. С.

Опісля конвенційний секретар, п. Теодор Яворський, перечитав просьбу о. Йосифа Чаплинського, завідателя Українського Сиротинця у Філядельфії, Па. По перечитаню сеї просьби богато делеґатів забирало слово в порушеній справі. Між иншими п. Роман Слободзян, делеґат від. 105 з Філядельфії, Па., змалював в своїй довшій бесїді відкинених, серед яких Сиротинець у Філядельфії мусить нині животїти. Бесїдник сказав, що сей Сиротинець — се одинока тут родна українська орґанізація в Америці, де і сироти членів У. Н. Союза мають і набудуче можуть мати опіку в потребі. По довшій дискусії на поставлене п. Романом Слободзяном внесене, поперте п. Осипом Лївачем, ухвалено, що У. Н. Союз має висилати на Український Сиротинець в Філядельфії, Па., з каси організації одноразово $1.000 запомоги, а опісля У. Н. Союз має давати зі своєї каси по $500 запомоги річно, з тим застереженем, що У. Н. Союз має мати одного чи більше, залежно від обставин, своїх представителів в заряді Сиротинця в Філядельфії, Па.

На поставлене п. Теодором Яворським внесене, поперте п. Теодозієм Лабовським, ухвалено, щоби кождого року час від часу головний уряд У. Н. Союза заряджував по відділах і в часописи „Свобода“ збірки на Сиротинець в Філядельфії, Па., крім $500 річної запомоги з каси У. Н. Союза.

На поставлене і поперте делеґатами внесене просьбу п. Івана Бойка о грошеву запомогу для Січової організації в Злучених Державах відкинено.

На поставлені і поперті делеґатами внесеня ухвалено зворотні стипендії слїдуючим петентам:

п. Ковалеви Володимирови з Філядельфії, Па., $100;

п. Германови Ґригоріеви з Вілксбери, Па., на два роки по $200 річно;

п. Грановському Александрови з Форт Колінс, Колорадо, $200.

По полагодженю просьб і скарг п. М. Мельник підняв справу дієт і коштів подорожи делеґатів на XIV. головну конвенцію У. Н. Союза. Над сим розвела ся довша дискусія, в котрій забирало слово богато делеґатів. По довшій дискусії на поставлене п. А. Дишлем внесене, поперте п. І. Козаком, ухвалено, що кошти подорожи і дієту кождому делеґатови має виплатити після вимог статута У. Н. Союза кождий відділ зі своєї каси, однак, щоби прийти в помоч відділам У. Н. Союза, кождому делеґатови належить виплатити з каси У. Н. Союза по $3.00 денної дієти за шість днів конвенції.

По принятю повисших ухвал предсїдатель виборчої комісії, п. Павло Шпікула, забрав слово і заявив конвенції, що виборча комісія покінчила свою роботу і що секретар виборчої комісії, п. Григорій Пипюк, відчитає кінцевий вислід голосованя на головних урядників У. Н. Союза.

Опісля забрав слово п. Григорій Пипюк і відчитав вислід голосованя, котрий представляєть ся як слїдує:

На головного предсїдателя і тростїса:

1. Кирчів Константин отримав голосів	95
2. Миляновнч Стефан отримав голосів	47
3. Заверчак Іван отримав голосів	22
Разом віддано голосів	164

На головного містопредсїдателя:

1. Стефанович Андрій отримав голосів	111
2. Бойко Іван отримав голосів	62
Разом віддано голосів	173

На головну містопредсїдательку:

1. Білик Марія отримала голосів	122
2. Доруnda Анна отримала голосів	21
3. Турчановська Катерина отр. голосів	12
Разом віддано голосів	155

На головного рекордового секретаря і тростїса:

1. Угорчак Михайло отримав голосів	110
2. Павчак Юліян отримав голосів	37
3. Каштанюк Іван отримав голосів	34
Разом віддано голосів	181

На головного фінансового секретаря і тростїса:

1. Ядловський Семен отримав голосів	135
2. Мартинець Іван отримав голосів	46
Разом віддано голосів	181

На головного касієра і тростїса:

1. Левчик Василь отримав голосів	79
2. Калакука Стефан отримав голосів	51
3. Шаршонь Алексїй отримав голосів	49
Разом віддано голосів	179

На головних контрольорів:

1. Капітула Дмитро отримав голосів	120
2. Росолович Николай отримав голосів	96
3. Трач Олекса отримав голосів	81
4. Клим Михайло отримав голосів	55
5. о. Хомяк Дмитро отримав голосів	50
6. Пипюк Григорій отримав голосів	38
7. Яворський Теодор отримав голосів	33
8. Шпікула Павло отримав голосів	29
9. Сілецький Йосиф отримав голосів	20
Разом віддано голосів	521

На радних:

1. Слободзян Роман отримав голосів	127
2. Кривовяз Григорій отримав голосів	80
3. Гришко Василь отримав голосів	79
4. Петрівський Михайло отр. голосів	72
5. Рекрут Омелян отримав голосів	65
6. Пеленський Іван отримав голосів	65
7. Шевчук Юрій отримав голосів	63
8. Мельник Стефан отримав голосів	61
9. Калина Василь отримав голосів	54
10. Цаповський Йосиф отримав гол.	54
11. Гасій Василь отримав голосів	49
12. Глова Іван отримав голосів	49
13. Волянський Василь отримав гол.	46
14. Лївач Осип отримав голосів	44
15. Рудий Михайло отримав голосів	36
16. Заверчак Николай отримав гол.	29
17. Когут Іван отримав голосів	27
18. Кудрик Стефан отримав голосів	98
19. Доруnda Анна отримала голосів	98
20. Кравчишин Мелянія отримала гол.	93
21. Струтинська Емілія отримала гол.	32
Разом віддано голосів	1241

На відвічального редактора:

1. Стеткевич Осип отримав голосів	98
2. Лотоцький Володимир отримав гол.	82
Разом віддано голосів	180

На завідателя „Свободи“ й друкарні і тростїса:

1. Савка Андрій отримав голосів	181
Разом віддано голосів	181

До головного уряду У. Н. Союза зістали вибрані:

Кирчів Константин, головний предсїдатель.

Стефанович Андрій, головний містопредсїдатель.

Білик Марія, головна містопредсїдателька.

Ядловський Семен, головний фінансовий секретар.

Угорчак Михайло, головний рекордовий секретар.

Левчик Василь, головний касієр.

Капітула Дмитро, Росолович Николай, і Трач Олекса, головні контрольори.

Слободзян Роман, Кривовяз Григорій, Гришко Василь, Петрівський Михайло, Рекрут Омелян, Пеленський Іван, Доруnda Анна і Кравчишин Мелянія, радні.

Стеткевич Осип, відвічальний редактор „Свободи“.

Савка Андрій, завідатель „Свободи“ і друкарні.

По звіті виборчої комісії засїдане передполудневе замкнено о годині 1.30 пополудни, а слїдуюче засїдане назначено на годину 2.30 пополудни.

Засїдане пополудневе.

Точно о годині 2.30 пополудни засїдане отворив конвенційний предсїдатель, п. К. Кирчів. На підставі ухвали, яка запала на передполудневім засїданю, списку делеґатів і урядників не читано.

Після порядку денного приступлено до дискусії над винагородою сьвященика і дякоучителїв, котрі відспівали Службу Божу і панахиду перед отворенєм конвенції У. Н. Союза. По довшій дискусії на поставлене і поперте делеґатами внесене ухвалено сьвященикови $25, а тром дякоучителям по $5.00.

На поставлене п. Теод. Лабовським внесене, поперте п. Мих. Чагарином, ухвалено вислати до заряду католицької катедри в Гарісбурґу письмо, в котрім належить подякувати за позволене відправити передконвенційне богослужене.

На поставлене п. В. Федаком внесене, поперте п. В. Сидоровичем і другими делеґатами, ухвалено вотум довіря комісії просьб і скарг, а то пп.: С. Миляновичеви, В. Калинї, П. Германови, І. Когутови і А. Корпанови, за точне сповнене своєї обовязку.

На поставлене п. О. Рекрутом внесене, поперте п. С. Гладким, ухвалено вотум довіря комісії виборчій, а то пп.: П. Шпікулї, Гр. Пипюкови, С. Колодієви, В. Савицькому і В. Волянському, за точне сповнене свого обовязку.

Після порядку денного приступлено до дискусії над тим, де має відбути ся слїдуюча, XV. головна конвенція У. Н. Союза. В сїй справі богато присутних забирало голос, проектуючи отсї місцевости: Філядельфія, Вілксбери, Шамокін, Пітсбурґ, Ню Йорк, Рочестер і Гейзелтон. По довшій дискусії на поставлене п. І. Вільчинським внесене, поперте п. І. Жмутином і другими делеґатами, ухвалено, що слїдуюча, XV. головна конвенція У. Н. Союза має відбути ся в Філядельфії, Па.

Після того конвенційний предсїдатель, п. К. Кирчів, викликав всїх нововибраних головних урядників, котрі по черзї заявляли, що уряд принимають, дякуючи за довіре, яким їх наділено, вибираючи головними урядниками У. Н. Союза на слїдуючу каденцію, то є від 1. січня 1918 р.

По вичерпаню порядку денного конвенційний предсїдатель, п. К. Кирчів, зарядив відчитане протоколу з обох засїдань шестого дня конвенції. Конвенційний секретар, п. Теодор Яворський, відчитав протокол, а по переведеню над ним короткої дискусії на поставлене п. Ф. Цуцьким внесене, поперте п. І. Жмутином, ухвалено приняти його так, як був відчитаний.

По принятю протоколу на поставлене п. Р. Слободзяном внесене, поперте п. Т. Яворським і другими делеґатами, ухвалено конвенційні наради замкнути. Конвенцію замкнено о годині 5-тій пополудни відспіванем українських і американських народних гимнів.

Гарісбурґ, Па., 27. жовтня 1917.

Константин Кирчів,
предсїдатель конвенції;

Іван Париляк,
Іван Лазорчик,
заст. предс. конвенції;

Теодор Яворський,
Стефан Калакука,
секретарі конвенції;

Михайло Угорчак,
гол. рек. секр. У. Н. С.

Читайте „Свободу" і приєднуйте їй нових передплатників.

З кождій українській хаті повинна находитись часопись „Свобода".

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ВІЛКСБЕРИ, ПА. Бр. св. Николая, від. 99, повідомляє всіх своїх членів, що на річнім мітінгу дня 16. грудня б. р. вибрано слідуючий уряд на рік 1918: В. Зомчак, предс.; М. Федорищин, заст. пр.; П. Герман, секр.; Т. Шпур, заст. секр.; П. Залецький, кас.; П. Бонк, заст. кас.; М. Рудько, І. Лесюк і С. Ковальський контрольори; С. Кутний, опікун хорих; М. Жуковський, капітан; М. Зиньковський і П. Федів, хорунжі; Я. Цюпа, дверник; П. Герман, опікун дітий. — В. Зомчак, предс.; П. Залецький, кас.; П. Герман, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Зап. Січ", від. 117, подає до відома своїм членам, що річні збори відбудуть ся в суботу, 29. грудня, в льокали Укр. Нар. Дому. Просить ся, щоби всї товариші безусловно о 8-мій годині вечер явили ся. — Костельний, секр.

РАРІТАН, Н. ДЖ. Отсим повідомляєть ся членів братства св. Михаїла, від. 332, що на річнім мітінгу дня 16. грудня с. р. вибрано слідуючих урядників: І. Бриґіда, предс.; М. Шамлій, заст. предс.; А. Кульчицький, кас.; Е. Баліцький, заст. кас.; Я. Данилюк, секр.; В. Яблонський, заст. секр.; І. Кульчицький і Ю. Куцак, контрольори; Е. Баліцький і І. Віржман, опікуни хорих; І. Кравець, хоружжий; В. Кибайло, кап.; Т. Крисоватий, дверник. Мітінги відбувають ся кожної третої неділі в місяци в домі І. Бриґіди. Члени обовязані приходити на мітінги точно о 2-гій годині пополудни. Члени повинні приєднувати нових членів до братства і до У. Н. Союза. Се для нашого власного добра. — І. Бриґіда, предс.; А. Кульчицький, кас.; Я. Данилюк, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. св. Андрея, від. 66, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбудеть ся в суботу, 29. грудня, точно о годині 8-мій вечер, в гали Айзінгер під ч. 411 Е. 71 ул. Обовязком кождого члена явити ся на сей мітінґ, бо є важні справи до полагодженя і вибір нового уряду на рік 1918. Котрий член не явить ся на сей мітінґ, заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. Будеть ся принимати нових членів до братства і до У. Н. Союза. — П. Вільховий, предс.; Н. Бішак, кас.; Д. Фединяк, секр.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбудеть ся дня 29. грудня в гали під ч. 1012 Ньюарк Аве. Початок точно о годині 7.30 вечер. На той мітінґ кождий член має прибути, бо є дуже важні справи до полагодженя, як касовий звіт, вибір нового уряду і т. д. Котрий член не явить ся, заплатить 50 цнт. кари, а урядник $1.00. М. Баран, секр.

САВТ БЕТЛЕГЕМ, ПА. Бр. св. Димитрія, від. 288, повідомляє всіх своїх членів, що на річнім мітінгу вибрано слідуючий новий уряд: А. Вавришко, предс.; С. Капцун, заст. предс.; І. Семенина, секр.; Г. Романишин, заст. секр.; Н. Воркун, кас.; І. Голїнський, заст. кас.; І. Малїцький і С. Когут, контрольори; Й. Пастернак і Й. Ліачун, доглядачі хорих; Д. Підганин, капітан; М. Когут і В. Мушка, хорунжі; Д. Гураль і І. Когут, дверники. — І. Семенина, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Тов. „Зап. Січ", від. 312, повідомляє всїх своїх членів, що річні збори відбудуть ся дня 30. грудня, в 1-шій годині пополудни, в гали товариства „Січ" при Розевелт улиці. Кождий місцевий і позамісцевий товариш має явити ся на означений час, а котрий щонебудь довгує, має свою залеглість виріввати, бо в противнім разі буде суспендований. Старий уряд здасть рахунок зі свого діловодства за цїлий рік. Контрольна комісія має переглянути всї книги і також здати звіт з приходів і розходів. Потім наступить вибір уряду на рік 1918. Котрий з товаришів не явить ся без важної причини, заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — І. Генда, предс.; М. Дзядик, кас.; І. Плевак, писар рекор.

ВІЛМИНГТОН, ДЕЛ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 247, повідомляє всїх своїх членів, що на річнім мітінгу дня 23. грудня вибрано отсей новий уряд: П. Скочиляс, предс.; Т. Шатинський, заст. предс.; В. Гірник, кас.; К. Левицький, заст. кас.; М. Біян, секр. фін.; П. Батляк, секр. рек.; Т. Яворський, Г. Гнатовський і І. Ліщинський, контрольори; С. Федоркович і В. Качмар, стат. комісія; Н. Коваль і Н. Гливяк, хорунжі; М. Єдинак, опікун дітий; М. Біян, секр. дітий. Мітінги будуть відбувати ся кождого місяця по 10-тім в четвер. Хто ще не є членом, то просимо приходіть на мітінги, а кождого місяця будеть ся принимати нових членів до братства і до У. Н. Союза. — М. Біян, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. „Січові Стрільці", від. 97, подає до відома, що на річнім мітінгу дня 3. грудня вибрано отсей новий уряд: П. Мудрик, предс.; Т. Геруля, заст. предс.; П. Петрів, кас.; Вульчин, заст. кас.; П. Вишнівський, секр.; О. Кохан, заст. секр.; М. Кухарський, контрольор; А. Скірин, надзиратель хорих; В. Пигода, господар галї. — О. Кохан, секр.

НЮ КЕНСІНГТОН, ПА. Бр. св. Михаїла, від. 296, повідомляє своїх членів, що на річнім мітінгу дня 16. грудня зістав вибраний отсей новий уряд: М. Бомбик, предс.; М. Лобур, заст. предс.; П. Любчик, кас.; Я. Коваль, заст. кас.; Г. Волошинович, секр.; В. Собків, заст. секр.; М. Мізюк, І. Лобур і І. Балабан, контрольори; П. Калиновський і С. Дмитрів, дозорці хорих; М. Гарачмак і П. Скочиляс, хорунжі; М. Блажків, дверник. Мітінги відбувають ся кождої третої неділї по першім. Памятайте, члени, що мусите приходити правильно на мітінги і платити точно свої належитости. Дорогі Братя! Стараймо ся всї по можности придбати як найбільше число членів до братства і до У. Н. Союза, щоби наш відділ подвоїв ся. А постарати ся не є тяжко, бо в Ню Кенсінгтон є богато Українців, котрі ще не належать до жадної організації. — Г. Волошинович, секр.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Отсим повідомляєть ся всїх членів тов. „Української Січи", від. 170, що річний мітінґ відбудеть ся в суботу, 29. грудня, в церковній гали, при Сусекс і Ґрін улици, точно о годині 8-мій вечером. Кождий член мусить явити ся, щоби взяти участь в нарадах і виборах нових урядників. Неявившій ся член підлягає грошевій карі в сумі $1.00. — С. Милинович, предс.; А. Крутляк, писар; С. Мушинський, скарбник.

КЛИВЛЕНД, О. Бр. св. Василія, від. 364, вибрало отсих нових урядників: Г. Михалечко, предс.; П. Самсон, заст. пр.; І. Рутин, секр.; І. Бец, заст. секр.; А. Медицький, кас.; В. Веп, надзиратель хорих: І. Круж і І. Сподар, контрольори. — І. Бусько.